

Foto: Åsa Lindh, SGU. Flickr, <http://bit.ly/2pg3Kz3> (CC 2.0)

Stor risk för vattenbrist i sommar

I slutet av april publicerade SGU (Sveriges Geologiska Undersökning) kartor som visar att grundvattennivåerna är låga eller mycket låga i stora delar av Sverige. Läget är betydligt allvarigare än förra året. Då drabbades ett mindre område i de sydöstra delarna av landet, men i år är området som riskerar vattenbrist mycket större. Det är enbart längst upp i norr och i fjällkedjan som grundvattennivåerna är tillräckliga. I de områden där nivåerna är låga riskerar både den kommunala vattenförsörjningen och enskilda brunnar att drabbas

Varför vattenbrist?

Ovanligt lite nederbörd under flera år är huvudorsaken till de låga grundvattennivåerna. Framför allt har det regnat för lite under hösten och vintern. Vårfloden har nästan uteblivit och vattenmagasinen har inte fyllts på. Regn på sommaren gör ingen nytta i det här sammanhanget, eftersom vattnet då suges upp av växtligheten och avdunstar.

Vattenbristen förvärras dessutom av olika typer av mänskliga aktiviteter som pågått under många år: utdikning, kalavverkning och asfaltering av stora ytor har lett till att regnvatten rinner bort i diken och dagvattenledningarna i stället för att stanna i marken. Större områden som täcks av skogsplanteringar och allt tätare skogar gör också att mycket regnvatten stannar i grenverket och att mer vatten avdunstar.

Grundvattennivåerna är de lägsta på 50 år. Även i sjöar och vattendrag är vattennivån lägre än normalt, något som kan drabba många djurarter, till exempel fiskar som ska vandra upp i floderna för att leka. Enligt SMHI vet vi först om några år om situationen är tillfällig eller om den är en del i de pågående klimatförändringarna. Vad vi däremot vet är att situationen stämmer väl överens med de simuleringar som SMHI gjort över effekterna av klimatförändringarna. Dagens scenario hade man dock inte förväntat sig förrän 2050. Enligt SMHI:s modell kommer årsmedelnederbörden i Sverige att öka som en följd av klimatförändringarna. Det gäller framför allt under sommarhalvåret. Eftersom temperaturen också kommer att öka kommer även avdunstningen att öka, med följd att mindre vatten når marken. Vattenbrist kommer att bli ett allt vanligare problem även på våra breddgrader.

Vad kan vi göra?

I kommunerna har man de senaste åren fokuserat på det motsatta problemet: att försöka förebygga översvämningar i samband med skyfall. En långsiktig lösning på båda problemen – vattenbrist och översvämning – är att försöka restaurera och bygga nya våtmarker. På så sätt kan man få större magasin i naturen som kan ta hand om nederbörden. Inför sommaren har många kommuner redan infört bevattningsförbud, däribland Örebro. Eftersom vattenbrist är att vänta i framtiden rekommenderar myndigheterna att vi alla funderar över hur vi kan minska vår vattenförbrukning. Exempelvis ta en kortare dusch, inte skölja disken under rinnande vatten och att diska och tvätta med full maskin. Fler tips hittar du på skyltarna i matsalen som Emil och Niclas i A:1 gjort!

Foto: Fairtrade Sverige

Fairtrade

Region Örebro län har som tredje region i landet blivit diplomerad Fairtrade-region. Det innebär att regionen lever upp till de kriterier som gäller rättvis handel i offentlig upphandling, bedriver ett aktivt informationsarbete och tillhandahåller rättvisemärkta produkter.

Vad innebär Fairtrade?

Fairtrade är en oberoende produktmärkning med kriterier för ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar utveckling. Målet är att motverka fattigdom genom att ge odlare och anställda möjlighet att förbättra sina arbets- och levnadsvillkor. Ekonomiskt handlar det om handelsavtal som ger rimligt betalt för varorna och möjlighet att leva på sin lön. Odlarna får en Fairtrade-premie som efter demokratiska beslut kan användas till olika investeringar i lokalsamhället, som till exempel skolor och hälsovård. Miljökriterierna anger bland annat skydd för biologisk mångfald och förbud mot skadliga bekämpningsmedel.

Fairtrade international, som bildades 1997, har idag cirka 1,6 miljoner odlare och anställda i 75 länder i Sydamerika, Afrika och Asien. I Sverige finns det

över 3000 Fairtrade-märkta produkter på marknaden, allt från kaffe och bananer till rosor och fotbollar. Hälften av alla rosor som säljs är Fairtrade-märkta liksom en av sex bananer och ett av tio kaffepaket.

Fairtrade-fika

World Fairtrade Challenge är en global kampanj som sätter fokus på varför Fairtrade behövs och vilken skillnad Fairtrade gör. Kampanjen infaller 11-13 maj och på skolan uppmärksammar vi den genom att köket bjuder alla på förmiddagsfika på fredag den 12 maj. Kaffe och te är som alltid rättvisemärkt och för att vara riktigt goda planeteskötare serveras det klimatsmarta pålägg den här dagen!

Källor

Fairtrade <https://fairtrade.se/>

Stor risk för värre vattenbrist i sommar, DN 2017-04-27

<http://www.dn.se/nyheter/sverige/stor-risk-for-varre-vattenbrist-i-sommar/>

Vattenkris väntar i sommar, Klotet P1 2017-04-26

<http://sverigesradio.se/sida/avsnitt?programid=3345>

Filmtips

Det börjar med Fairtrade (5.45)

<https://fairtrade.se/lara-mig-mer/om-fairtrade/vad-ar-fairtrade/>

Varför betyder Fairtrade hållbar handel? (3.29)

<https://www.youtube.com/watch?v=xvXQYfDJpml>

Vad är Fairtrade? (3.57)

<https://www.youtube.com/watch?v=GTukUGE6SOk>